

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 10/2009 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om anslag för hälsofrämjande och vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 2 april 2009 en proposition med förslag till lag om anslag för hälsofrämjande och vissa lagar som har samband med den (RP 40/2009 rd) för beredning till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överinspektör Veli-Matti Risku, social- och hälsovårdsministeriet

- budgetråd Tuomas Sukselainen, finansministeriet
- överdirektör Erkki Vartiainen, Institutet för hälsa och välfärd
- ombudsman Pertti Paakkinen, Hengitysluotto Heli ry
- överläkare Matti Rautalahti, Finlands Cancerförening
- förvaltningschef Tarja Bergström, Centret för hälsofrämjande rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att det stiftas en lag om anslag för hälsofrämjande. Samtidigt upphävs bestämmelserna om förebyggande och minskning av rusmedelsbruk och tobaksrökning samt finansiering av hälsofrämjande som ingår i lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning och lagen om nykterhetsarbete. Syftet med propositionen är att klarlägga administreringen av finansieringen av hälsofrämjande och att göra anslagsanvändningen mer flexibel samt förbättra resultatet av projektverksamhet som finansieras med anslag för hälsofrämjande samt utöka samordningen av projektverksamhet och annan utvecklingsverksamhet när det gäller hälsofrämjande. Dessutom föreslås att vissa uppgifter som anknyter till anslaget för hälsofrämjande och

som enligt lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning ankommer på social- och hälsovårdsministeriet överförs på Institutet för hälsa och välfärd.

Dimensioneringen av anslaget föreslås basera sig på hur vanligt rusmedelsbruk och tobaksrökning är och olägenheter som förorsakas av dessa samt hälsobeteende i övrigt. Utgångspunkten för dimensioneringen är åtminstone det belopp som det nuvarande anslaget uppgår till.

Från anslaget för hälsofrämjande ska fortfarande kunna beviljas statsunderstöd till organisationer, stiftelser, kommuner och andra aktörer. Det föreslås att man också på samma sätt som tidigare ska kunna avtala om projekt för häl-

sofrämjande med inrättningar inom statsförvaltningen.

Lagarna avses träda i kraft den 1 augusti 2009.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Anslaget för hälsofrämjande är enligt 27 § i tobakslagen minst 0,45 % av de uppskattade intäkterna av tobaksaccisen. Anslaget kan användas för bekämpning av tobaksrökning, för hälsofostran samt för sådan forskning, uppföljning och verksamhet för minskning av tobaksrökning som stöder hälsofostran. Med stöd av lagen om nykterhetsarbete anvisas årligen anslag till verksamhet för förebyggande av olägenheter som orsakas av rusmedelsbruk. Beslut om användning av anslaget fattas genom en dispositionsplan som social- och hälsovårdsministeriet fastställer. Utöver den lagstadgade delen anvisas dessutom ett anslag för hälsofrämjande verksamhet. I 2009 års budget uppgår anslaget för hälsofrämjande verksamhet till inalles 9,3 miljoner euro.

Den nuvarande lagstiftningen har ansetts knyta finansieringen av hälsofrämjande verksamhet för hårt enbart till de förändringar som skett i fråga om tobaksrökning. Det har påpekats att utvecklingen av anslaget bättre borde beakta inte bara de skadliga följderna av tobaksrökning och rusmedelsmissbruk utan också andra faktorer som påverkar befolkningens hälsa såsom av matvanor och motion. Kritiken mot finansieringen har i synnerhet tagit fasta på att dess administrering är splittrad och att projekt och fortlöpande verksamhet som sköts av inrättningar inom statsförvaltningen bara får projektf finansiering.

Lagförslaget syftar till att förtydliga administreringen av anslaget för hälsofrämjande verksamhet så att användningen, planeringen och styrningen av anslagsanvändningen kvarstår hos social- och hälsovårdsministeriet. Ministeriet ska också i fortsättningen besluta om disposi-

tionsplaner för enskilda projekt. Institutet för hälsa och välfärd ska enligt förslaget fatta enskilda statsbidragsbeslut samt ingå avtal. Institutet ska också bereda dispositionsplanerna och ansvara för uppföljningen av projekt.

Finländarnas hälsobeteende har under de senaste decennierna förbättrats märkbart. Blodtrycksjukdomarna och tobaksrökningen visar en nedåtgående trend och det har minskat antalet strokepatienter. Men problemen med övervikt och alkoholmissbruk har fortsatt ökat. En ändamålsenlig inriktning av anslaget för hälsofrämjande verksamhet skulle vara mycket kostnadseffektivt. Ytterligare stöd för dem som vill sluta röka skulle också bidra också till att öka den hälsorelaterade jämlikheten.

Utskottet konstaterar att en omorganisering av anslagsadministreringen kommer att bidra till att förbättra den övergripande styrningen av den hälsofrämjande verksamheten och göra projektf finansieringen effektivare. Utskottet understryker att reformen inte får leda till att nivån på anslaget sjunker och att man vid anslagsdimensioneringen i fortsättningen bättre beaktar befolkningens hälsobeteende och hur det förändras. Vidare vill utskottet i detta sammanhang betona att de riktlinjer och åtgärder som lagts fast i politikprogrammet för hälsofrämjande beaktas i allt samhälleligt beslutsfattande.

Förslag till beslut

Med stöd av det som sägs ovan föreslår social- och hälsovårdsutskottet

att lagförslagen godkänns utan ändringar.

Helsingfors den 15 april 2009

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Rehula /cent
vordf. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
medl. Risto Autio /cent
Maria Guzenina-Richardson /sd
Arja Karhuvaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Jukka Mäkelä /saml

Håkan Nordman /sv
Päivi Räsänen /kd
Paula Sihto /cent
Anni Sinnemäki /gröna
Satu Taiveaho /sd
Lenita Toivakka /saml
Erkki Virtanen /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.